

Volikogu seisukoht hariduslepe osas

KUULATI: Tõnis Kalbergi ettekannet

OTSUSTATI: Esitada linnavolikogu seisukohta eelnõu järgmises redaktsioonis:

„8. oktoobril 2024 saatis Haridus- ja Teadusministeerium teistele osapooltele allkirjastamiseks hariduslepe.

Allkirjastamiseks saadetud hariduslepe on hea tahte kokkulepe, mille sõlmimisega soovivad pooled luua eeldused õpetajatöö väärtustamiseks ning õpetaja järelkasvu tagamiseks, õpetajate töötasu ja töötingimuste parandamiseks, kvaliteetseks kooli juhtimiseks ja koostöise koolikultuuri ning töötingimuste loomiseks, kollektiivlepingute sõlmimiseks ja õigusaktide muutmiseks.

Sillamäe linn leiab, et hariduslepe ei täida oma eesmärki ning on õiguslikult ja rahaliselt tagamata.

2015. aastal on Haridus- ja Teadusministeeriumi, Eesti Haridustöötajate Liidu, Eesti Õpetajate Liidu ja Eesti Koolijuhtide Ühenduse vahel sõlmitud hea tahte leping õpetajaameti väärtustamiseks ning õpetaja töö- ja palgakorralduse kujundamiseks, samuti kutsesüsteemi kujundamiseks. 8. oktoobril 2024 allkirjastamiseks saadetud hariduslepe ei erine oma eesmärkide osas põhimõtteliselt juba sõlmitud heade kavatsuste kokkuleppest.

30. jaanuaril 2024 lõppes Eesti Õpetajate Liidu ning Haridus- ja Teadusministeeriumi vaheline töötüli kokkuleppega. Selle kokkuleppe järgi tõsteti õpetajate palka 17 euro võrra ning lepitati kokku, et pooled alustavad läbirääkimisi kollektiivlepingu sõlmimiseks eesmärgiga sõlmida hiljemalt 31.12.2024 kollektiivleping, mille kohaselt vähemalt saavutatakse õpetaja keskmine arvestuslik töötasu aastaks 2027 minimaalselt 120% riigi keskmisest ja lepitakse kokku õpetajate töötingimuste parandamises. Paraku ei saa allkirjastamiseks saadetud hea tahte lepingut rakendada kollektiivlepinguna ja hariduslepe täitmisel ei saa kohaldada kollektiivlepingu seadusest tulenevat vastutust ja vaidluste lahendamise korda. Haridusleppes puudub ka sisuline kokkulepe, mille kohaselt saavutatakse õpetaja keskmine arvestuslik töötasu aastaks 2027 minimaalselt 120% riigi keskmisest. Kokkuvõttes ei ole haridusleppel reguleerivat iseloomu ja puudub selgus, kuidas saavutatakse õpetajate töötasu minimaalselt 120% riigi keskmisest ja kuidas riik rahastuse tagab.

Haridus- ja teadusministeeriumi 10.11.2024 kirjas nr 9.4-3.1/24/5015, kus on antud selgitusi hariduslepe sisustamiseks ja tõlgendamiseks, on väljendatud seisukohta, et „hariduslepele mitte alla kirjutanud osapool järelikult ei pea vajalikuks endale seada eesmärgiks need ülesanded, mis on leppes kokku lepitud“. Sellise seisukohaga Sillamäe Linnavolikogu ei nõustu.

Hariduse regulatsioon tuleneb seadustest (Eesti Vabariigi haridusseadus, põhikooli- ja gümnaasiumiseadus jt), seaduste alusel antud määrustest (näiteks põhikooli riiklik õppekava), aga ka välislepingutest. Samas on kokkuleppena vastu võetud ka haridusvaldkonna arengukava. Lisaks osapoolte pädevusele ja kohustustele on nendes õigusaktides ja valdkonna arengukavas fikseeritud ka eesmärgid ja alusväärtused. Sillamäe Linnavolikogu leiab, et nimetatud õigusaktid ja arengukava on kehtivad ning neis fikseeritud eesmärgid ja alusväärtused on asjakohased.

Õpetajatöö väärtustamist ning õpetaja järelkasvu tagamist, õpetajate töötasu ja töötingimuste parandamist, kvaliteetseks kooli juhtimiseks ja koostöise koolikultuuri ning töötingimuste loomist on kõik osapooled pidanud vajalikuks, kuid asjakohane regulatsioon ja rahastus tuleb riigil tagada õigusaktidega (mille menetlusse osapooled samuti kaasatakse), vajadusel kollektiivlepinguga ja vajadusel saab tegevusi täpsustada arengukavaga (mille menetlusse samuti kõiki osapooli kaasatakse).

Osapoolte koostöö on vajalik, kuid fikseeritud eesmärgid, õigusaktidest tulenevad kohustused ja antud lubadused (sh 30. jaanuaril 2024 sõlmitud kokkuleppega võetud kohustused) tuleb täita ka ilma eraldi deklaratsioonideta vastavalt õigusaktidest tulenevale pädevusele.

Et haridusleppel puudub regulatiivne iseloom ja lepe ei täida deklareeritud eesmärke, ei nõustu Sillamäe linn Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt 8. oktoobril 2024 allkirjastamiseks saadetud haridusleppe eelnõuga.“